

Folytonosság és változás – a vallási és nemzeti identitás régen és most

interdiszciplináris tudományos konferencia

2024. április 2. | Ráday Ház

absztraktfüzet

KÁROLI GÁSPÁR
REFORMÁTUS EGYETEM

Előadó: Lehoczky Mária Magdolna

Beosztás: mesteroktató

Kar: Pedagógiai Kar

„Csak azt adhatjuk a mink magunknak is van” Hegymegi Kiss Áron (1845–1908) vallási és nemzeti identitásra vonatkozó nevelési, valláspedagógiai iránymutatásai

A nagykőrösi tanítóképző intézet 185 éve nyitotta meg kapuját, melynek számos jeles tanárszemélyisége meghatározó volt a magyar tanítóképzésben. Közülük kiemelkedik a tanítók tanítójának nevezett Hegymegi Kiss Áron, aki sokrétű – teológiai, jogi, pedagógiai – képzettsége, tehetsége, egyházi és neveléstörténeti elkötelezettsége okán méltán tarthat számot az utókor megbecsülésére.

Előadásomban munkásságának azon területeit szeretném a teljesség igénye nélkül bemutatni, mely a konferencia témájához illeszkedve méltó arra, hogy a folytonosság okán felelevenítsük, oktatóink és hallgatóink elé példaként állítsuk. Kiss Áron vezérkönyveiben és szakkikkeiben megtalálhatjuk azon nevelési és valláspedagógiai iránymutatásait, melyeket beazonosíthatunk a nemzeti és vallási identitás összetevőiként. Az egyik ilyen identitásalkotó éppen a [vallás]tanító, s ezért az előadást a nevelő személye köré építem. Elsőként kiemelem Kiss Áron azon elvárását, hogy a vallástanító az egyházat szerető nevelőként a gyermeket, mint vezérfény vezet, és azt munkálja, hogy „Isten országát szent buzgósággal az emberi természetbe átültesse”.

Elődünk arra biztatta a tanítókat, hogy az intézményes nevelésben építsenek családi kezdeményekre, gyökerekre, hiszen a vallásos nevelés alapjának megvetésére legnagyobb hivatása a szülői háznak van, az ott nyert benyomások legmaradandóbb befolyást gyakorolják a gyermekekre.

Ugyanígy jelentőséggel bírt a Kárpát-medence tanítói között meghirdetett játékgyűjtés, amit a *Néptanítók Lapjában* 1880–86. közötti cikksorozattal is megtámogatott. Ezzel a játékpedagógiát a nevelésügyi köz- és párbeszédbe, mi több, sürgető teendőkbe emelt: „[...] oly pedagógiai irodalmat akarunk, mely fejlesztőleg hasson nemzeti életünkre” s annak „fenntartását előmozdítsa”.

A „neveléstörténet Líviusaként” – hazánkban e műfaj egyik elsőjeként – a tanítók szakmai identitását azzal mélyítette, hogy olyan tankönyvekkel gazdagította a képzésüket, melyekben a magyar keresztyén, s kivált protestáns

pedagógus elődök és kortársak munkásságát egyaránt feltárta, olyan folytonosságot biztosítva, mellyel kapaszkodókat is kínált az idők hozta változásokban.

Ezen identitástartalmak nem elvont követelmények voltak a részéről, hanem amiket megélt, amikért fáradhatatlanul munkált, melyek nyomán az egykori és a jogutód intézményben mi jelenkori tanítványai vele együtt és általa vallhatjuk, megvalósíthatjuk: „Csak azt adhatjuk a mink magunknak is van.”